

บทที่ 19อายุความอายุความ คืออะไร

อายุความหมายถึง ช่วงเวลาหรือกำหนดเวลา ที่กฎหมายให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ฟ้องร้อง หรือดำเนินการในทางจัดการอย่างใด ๆ ภายใต้เงื่อนไขบังคับของกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ หากไม่ฟ้องร้องหรือไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายให้บังคับเช่นนั้นแล้ว สิทธิซึ่งกล่าวข่มหมกไป คือการนำคดีมาฟ้องหรือดำเนินการบังคับ ตามบทบัญญัติของตัวบทกฎหมายนั้นย่อมเป็นอันระงับไป ¹

อายุความมีกี่อย่าง

อายุความมี 4 อย่างคือ

1. อายุความฟ้องร้อง
2. อายุความลงเลยการลงโทษ
3. อายุความลงเลยการยึดทรัพย์สินค้าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับ
4. อายุความลงเลยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

1. อายุความฟ้องร้องคืออะไร

อายุความฟ้องร้องหมายความว่า กำหนดเวลาที่จะต้องฟ้องและไต่สวนผู้กระทำ ความผิดมายังศาลนับแต่วันกระทำผิด ซึ่งประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 บัญญัติว่า " ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและไต่สวนผู้กระทำผิดความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำผิด เป็นอันขาดอายุความ

1. ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหาร จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
2. สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

---

1 ริงส์รศก แสงสุข

3. สิบปี สำหรับความผิดของระหว่างโทษจำคุกกว่าหนึ่งปี ถึงเจ็ดปี
4. ห้าปี สำหรับความผิดของระหว่างโทษจำคุกกว่าหนึ่ง เดือน ถึงหนึ่งปี
5. หนึ่งปี สำหรับความผิดของระหว่างโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่ง เดือนลงมา หรือ
ของระหว่างโทษอย่างอื่น

ถ้าโทษและโทษทัณฑ์ที่กำหนดโดยศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือ
วิกลจริต และศาลสั่งการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดเวลากักขังแล้วนับตั้งแต่วันที่หลบหนี หรือ
วันที่ศาลสั่งการพิจารณา ก็ให้ถือว่า เป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

จากบทบัญญัติมาตรา 95(1) นี้ หมายความว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดของ
ระหว่างโทษประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี ก็จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดนั้นมาฟ้อง
ภายใน 20 ปี นับแต่วันกระทำความผิด ถ้าไม่นำมาฟ้องภายใน 20 ปี นับแต่วันกระทำความผิด
เราก็จะจับตัวเขามาฟ้องอีกไม่ได้ เพราะขาดอายุความ เช่น นายคำไค่ชานายแคงกาย
ซึ่งความผิดฐานฆาตกรรมโดยเจตนา ตามมาตรา 288 ของระหว่างโทษประหารชีวิต จำคุกตลอด
ชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปี ถึงยี่สิบปี ทั้งนี้สมมุติว่า ถ้านายคำหลบหนี พนักงานตำรวจก็คงพยายาม
ตามจับตัวนายคำมาฟ้องให้ได้ภายใน 20 ปี ถ้านายคำหลบหนีไปเกิน 20 ปีแล้ว จะนำตัวนายคำ
มาฟ้องไม่ได้ เพราะขาดอายุความ

ส่วนตามมาตรา 95(2) - (5) นี้มีความหมายทำนองเดียวกัน จึงไม่จำต้อง -
อธิบาย

ส่วนตามวรรคท้าย หมายความว่า ในกรณีที่โทษและโทษทัณฑ์ที่กำหนดโดยศาลแล้ว
ยังศาลแล้ว แต่ผู้กระทำความผิดวิกลจริต ศาลก็ต้องสั่งการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว ถ้าเกิน
กำหนดระยะเวลาที่กล่าวข้างต้น ก็เป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน โดยเริ่มนับอายุความไป
ใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลสั่งการพิจารณาคดีเป็นต้นไป เช่น นายคำจำเลยวิกลจริต ศาลก็ต้องสั่งการ
การพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่านายคำจะหายวิกลจริต แต่การที่ศาลสั่งการพิจารณาไว้
ชั่วคราวนั้น ถ้าได้เกินกำหนดระยะเวลาที่กล่าวไว้ในมาตรา 95 ข้อใดข้อหนึ่ง ซึ่งแล้วแต่ลักษณะ

ของความผิดว่ามีระวางโทษเท่าใดก็เป็นอันขาดอายุความ โดยเริ่มนับอายุความในวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาเป็นต้นไป แต่ถ้าในกรณีที่ไต่ท้วงฎุกระทำความผิดมายังศาลแล้ว แยกกระทำความผิดโทษหนักต่อไป อายุความก็เริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่หลบหนี จะเห็นได้ว่าในกรณีที่ผู้กระทำผิดหลบหนี หรืออภิลจวิศ มาตรา 95 บรรดาโทษ ให้เริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาในกรณีที่อภิลจวิศแล้วแต่กรณี เป็นต้นไป

อายุความฟ้องร้อง เริ่มนับเมื่อใด

อายุความฟ้องร้อง เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิด

วันที่ใดจึงจะถือว่าเป็นวันกระทำความผิด

วันที่จะถือว่าเป็นวันกระทำความผิดนี้ แยกพิจารณาได้ 3 กรณีคือ

1. ความผิดที่กระทำสำเร็จในครั้งเดียว เช่น การฆ่าคนตายโดยยิงด้วยปืน หรือด้วยวิธีการอื่น เช่น แทง หรือฟัน อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้กระทำความผิดได้ยิงปืนนัด - สุกท้ายเป็นต้นมา หรือแทงครั้งสุกท้ายเป็นต้นมา หรือฟันครั้งสุกท้ายเป็นต้นมา ส่วนผลของการกระทำความผิดคือ ความตาย จะเกิดขึ้นเมื่อใดไม่สำคัญ

2. ความผิดต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่การกระทำความผิดอย่างเดียวกัน ซึ่งกระทำแล้วหยุดไป แล้วกระทำซ้ำอีกโดยใช้โอกาสอันเดียวกัน หรือใช้โอกาสอันเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิดเป็นการต่อเนื่องกันด้วย เช่น ชายชู้ฉุดคร่าหญิงงามไปทำการข่มขืนกระทำชำเราหลายครั้ง อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันข่มขืนกระทำชำเราครั้งสุดท้าย

3. ความผิดถาวร กล่าวคือ เป็นการกระทำความผิดตั้งแต่เริ่มกระทำผิดจนตลอดมา เช่น มีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาต อายุความเริ่มนับเมื่อฐานะที่เป็นผิดกฎหมายได้สิ้นสุดลง เช่น คามท้าวอย่างเรื่องมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต วันที่ - อาวุธปืนได้พ้นไปจากความครอบครอง อายุความก็เริ่มนับเมื่อวัน เช่น นายคำมป็นเดือนไว้ในครอบครอง ซึ่งนายคำมมีความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯลฯ

ต่อมานายคำกล่าวถูกจับได้ จึงนำอาวุธปืนนั้นไปทิ้งแม่น้ำ การที่นายคำได้นำอาวุธไปทิ้งแล้วทำให้หลุดพ้นจากความผิดไม่ พนักงานตำรวจยังมีสิทธิจับนายคำในข้อหาเป็นเดือนไว้ในกรมครองไถจนกว่าจะชราอายุความ โดยเริ่มมีอายุความตั้งแต่วันที่อาวุธปืนได้พ้นไปจากความครอบครองของนายคำ

ทำไมจึงต้องมีอายุความฟ้องร้อง

ที่ต้องมีอายุความฟ้องร้องเพราะ

(1) ในการที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือไม่ก็ตัวมาฟ้องร้องโดยประการอื่นก็เป็นการทรนทรนร่างกายและจิตใจผู้กระทำความผิดอยู่ในตัวแล้ว ฉะนั้นถ้าพ้นเวลาอันสมควรก็ควรจะงดการฟ้องร้องคดีอาญาเสีย โดยถือว่าผู้กระทำความผิดได้ใจมาหมาพอสสมควรแล้ว

(2) เมื่อเวลาผ่านไป ความทรงจำของพยานอาจเลอะเลือนก็ถูกฉกรรจ์มากน้อยพยานก็สนใจจำไต่ถามน้อย คดีถูกฉกรรจ์น้อยพยานก็สนใจน้อย และจำไต่ถามน้อย ฉะนั้นเมื่อเวลาพอสมควรล่วงพ้นไป การที่จะนำตัวผู้ต้องหามาพิจารณาพิพากษาในเวลาที่มีความทรงจำของพยานอาจเลอะเลือนก็ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา

(3) เป็นโอกาสให้เจ้าทุกข์ ผู้เสียหาย หรือพยานรักเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดโดยไม่มีที่ผิด โดยรูวว่าจะนำความมาแจ้งต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งถ้ามีอายุความฟ้องร้องเสียการรักเอาทรัพย์สินถ้าจะมีได้ก็กระทำไต่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ¹

ความผิดอันยอมความได้

ความผิดอันยอมความได้ นี้ กฎหมายลักษณะอาญาเรียกว่า " ความผิดก่อดส่วนตัว " และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็เรียกว่า " ความผิดก่อดส่วนตัว " แต่ประมวล - กฎหมายอาญาเรียกว่า " ความผิดอันยอมความได้ "

ความผิดอันยอมความได้ หมายถึงความผิดอาชญาฐานใดฐานหนึ่ง ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่า เป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 , ความผิด-

---

1 กร. ayfl แสงอุทัย

ฐานยกยอกคามมาตรา 352 , ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 , ความผิดฐานทำให้เสียหาย
 ความมาตรา 358 , ความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา 362 ฯลฯ ความผิดอันยอมความได้นี้ ผู้เสียหาย
 กองไคร่งทุกขที่ทอพนักงานสอบสวนก่อน พนักงานสอบสวนจึงจะทำการสอบสวนได้ ถ้าผู้เสียหาย
 ไม่ไปร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนก็ไม่มีอำนาจสอบสวน และพนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจฟ้องคดีนั้นได้
 เพราะบทบัญญัติมาตรา 121 วรรคสอง ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาบัญญัติว่า
 " แต่ถ้าเป็นคดีความผิดส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ
 และเมื่อร้องทุกข์แล้ว ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ และในกรณีนี้ผู้เสียหายไคร่ถอน
 คำร้องทุกข์เสียเช่นนี้ พนักงานสอบสวนก็ไม่มีอำนาจสอบสวนคดีนั้น และพนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจ
 ฟ้องคดีนั้นต่อไป

อายุความส่วนมีความผิดอันยอมความได้มีอย่างไร

ประมวลกฎหมายอาชญามาตรา 96 บัญญัติว่า " ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณี
ความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมีไคร่ร้องทุกข์ ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิด
และรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ "

จากบทบัญญัติมาตรา 96 นี้ จะเห็นว่า อายุความในความผิดอันยอมความได้
 มีอายุความ 2 อย่างคือ นอกจากจะมีอายุความภายใน 3 เดือน โดยเฉพาะตามมาตรา 96 แล้ว
 ยังมีอายุความตามหลักทั่วไปตามมาตรา 95 ด้วย ซึ่งขอแยกพิจารณาให้เห็นดังนี้

1. ในกรณีรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด กองร้องทุกข์ภายในสามเดือน
 นับตั้งแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นขาดอายุความ คือจะฟ้องขอให้ลงโทษ
 จำเลยไม่ได้ เมื่อไคร่ร้องทุกข์แล้วก็นำบทบัญญัติมาตรา 95 เรื่องอายุความตามหลักทั่วไปมาบังคับ
 เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความกันได้ ตามมาตรา 341 ประกอบกับ
 มาตรา 348 มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 ทั้งนี้ ถ้าผู้เสียหายไคร่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็จะกองมาร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน
 นับแต่วันที่รู้ทั้งสองประการ เมื่อไคร่ร้องทุกข์แล้วก็นำอายุความตามหลักทั่วไปในมาตรา 95 (3)

มาใช้บังคับ คือมาตรา 96 อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 95 เช่นกรณีดังกล่าวนี้ เมื่อได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือนแล้ว ก็ต้องฟ้องและเอาตัวผู้กระทำผิดมาขึ้นศาลภายใน 10 ปี นับแต่วันกระทำความผิดตามมาตรา 95 (3) ถ้าเกินกำหนดดังกล่าว ก็ขาดอายุความเช่นเดียวกัน หรือความผิดเกี่ยวกับเช็ค ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ถ้าผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันรู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำผิด ก็เป็นอันขาดอายุความ จะไปฟ้องร้องจำเลยไม่ได้ และสมมุติว่า ได้ไปร้องทุกข์ภายใน 3 เดือนแล้ว ก็ต้องฟ้องและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลภายใน 5 ปี ถ้าพ้นกำหนด 5 ปี นับแต่วันกระทำความผิด ตามมาตรา 95 (4) ก็ขาดอายุความเช่นเดียวกัน

2. ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่รู้เรื่องความผิดและไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็ใช้อายุความธรรมดาตามหลักทั่วไป ในมาตรา 95 เช่น กรณีความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 ประกอบกับมาตรา 348 มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ผู้เสียหายไม่ทราบว่ามี การฉ้อโกง ดังนั้นอายุความก็ใช้ตามมาตรา 95 (3) คือมีอายุความสิบปี ดังนั้นถ้าครบ 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ฉ้อโกงได้ทรัพย์สินไป ก็เป็นอันขาดอายุความ จะฟ้องร้องผู้กระทำผิดไม่ได้

ดังนั้นจึงอาจสรุปอายุความสำหรับความผิดอันยอมความได้ดังนี้

1. ถ้ารู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็จะต้องมาร้องทุกข์เสียก่อนภายในกำหนด 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นขาดอายุความ จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องไม่ได้ และตามข้อควรสังเกตุว่าจะต้องรู้ทั้งสองอย่าง คือ รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ถ้ารู้เรื่องความผิด แต่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดก็ไม่เข้าตามหลักเกณฑ์ข้อนี้ ก็ต้องไปใช้อายุความตามมาตรา 95 เช่น มีผู้ทำใหทรัพย์สินของนาย ก. เสียหาย ซึ่งเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินตามมาตรา 358 ซึ่งความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินเป็นความผิดอันยอมความกันได้ แต่นาย ก. ไม่ทราบว่าใครมาทำให้ทรัพย์สินตนเสียหาย คือ นาย ก. รู้เรื่องความผิด แต่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ดังนั้นเมื่อนาย ก. จะไม่ได้ไปร้องทุกข์ -

ภายในสามเดือน คดีของนาย ก. ก็ยังไม่เข้าอายุความ คือ นำอายุความตามมาตรา 95 (3) มาใช้บังคับ คือจะฟ้องร้อง และนำตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายใน 10 ปี นับแต่วันกระทำ - ความผิด แต่การรู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็คงไปร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่สองอย่างแล้ว และเมื่อร้องทุกข์แล้ว ก็นำอายุความตามมาตรา 95 มาใช้บังคับ จึงได้อธิบายมาแล้ว

2. ถ้าไม่รู้เรื่องความผิด และไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็ใช้อายุความตามหลักทั่วไปตามมาตรา 95 มาใช้บังคับ เช่น ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน ตามมาตรา 352 เป็นความผิดอันยอมความได้ และมีโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ผู้เสียหายไม่รู้เรื่องว่ามีผู้มายักยอกทรัพย์สินตน ดังนั้น ก็คงนำอายุความตามมาตรา 95 (3) มาใช้บังคับ คือ จะฟ้องร้องภายในสิบปี นับแต่วันที่มีการยักยอกทรัพย์สิน ถ้าเกินกำหนดสิบปี ก็เข้าอายุความ

ส่วนความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้นั้น ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้แล้ว เช่น ความผิดตามมาตรา 271 , 272 , 276 ซึ่งมีได้เกิดก่อนหน้าการกำหนดโทษ

ความผิดฐานกระทำความผิดแก่บุคคลอายุกว่าสิบสามปี ตามมาตรา 278 , ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 ,

ความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 , ความผิดฐานยักยอก ตามมาตรา 352 ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามมาตรา 358 ความผิดฐานบุกรุก ตามมาตรา 362 เป็นต้น

2. อายุความล่วงเลยการลงโทษ (มาตรา 98)

อายุความล่วงเลยการลงโทษ หมายความว่าถึง กำหนดเวลาซึ่งต้องโทษของผู้ต้องหา คำพิพากษาถึงที่สุดมาลงโทษ¹ และถ้าเกินกำหนดเวลาดังกล่าว ก็จะไม่ผู้กระทำความผิดมาลงโทษไม่ได้

กรณีอายุความล่วงเลยการลงโทษเริ่มนับเมื่อใด

กรณีอายุความล่วงเลยการลงโทษ แยกพิจารณาเป็นสองกรณีคือ ¹

1. เมื่อไ้มีคำพิพากษาลงโทษแล้ว แต่ผู้ทงคำพิพากษายังมิไ้รับโทษ และยังมีไ้คดีผู้เ้มาเพื่อรับโทษ อายุความล่วงเลยการลงโทษ นับแต่วันที่ม่คำพิพากษาลงโทษ
2. เมื่อไ้มีคำพิพากษาลงโทษแล้ว แต่ผู้ทงคำพิพากษาไ้รับโทษมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลวมหนี้ และยังมีไ้คดีผู้เ้มาเพื่อรับโทษต่อ อายุความล่วงเลยการลงโทษ - อาศัยนับแต่วันที่ม่หนี้หลวมหนี้

ตามมาตรา 98 อายุความล่วงเลยการลงโทษกำหนดไว้ดังนี้

1. 20 ปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี
2. 15 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
3. 10 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปี ถึงเจ็ดปี
4. 5 ปี สำหรับโทษจำคุกทั้งแกหนึ่งปีลงมา หรือโทษอย่างอื่น

อธิบาย

ตามข้อ 1. นี้ หมายความว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไ้กระทำความผิดซึ่งมีโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี เมื่อศาลไ้มีคำพิพากษาลงโทษแล้ว แต่ผู้เ้มาไ้รับโทษ ถ้าเกินกำหนดเวลา 20 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาไ้จะนำคดีผู้เ้มาลงโทษมิไ้ เช่น นาย ก. กระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาตาม - มาตรา 288 ซึ่งทงระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกทั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี พนักงานตำรวจจับนาย ก. มาไ้ และส่งตัวให้พนักงานอัยการฟ้องศาล ในระหว่างที่คไ้อยู่ในศาล นาย ก. ไ้หลบหนีจากที่คุมขังไ้ ท้มาศาลมีคำพิพากษาไ้ยังทมนับตัวนาย ก. มาไม่ไ้ ศาลจึงอ่านคำพิพากษาลับหลังจาเลย (คือไม่มีตัวนาย ก. อยู่ในศาลในขณะที่ศาลอ่านคำพิพากษา) และศาลลงโทษจำคุกนาย ก. ตลอดชีวิต ทั้งนี้ ตำรวจที่ทงทมนจับตัวนาย ก. มาลงโทษให้ไ้

---

1. กร.หยุด แสงอุทัย

ภายในระยะเวลา 20 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลได้อ่านคำพิพากษา ถ้าเกินกำหนด 20 ปีแล้ว ยังตามจับ
 ทนาย ก. มาไม่ได้ ก็ให้นำทนาย ก. มารับโทษจำคุกตามคำพิพากษาไม่ได้ เพราะชากอายุความ
 ล่วงเลยการลงโทษแล้ว

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นที่ยกมานี้ สมมุติว่า นาย ก. มาฟังคำพิพากษา และศาล
 ลงโทษจำคุกนาย ก. ตลอดชีวิต และนาย ก. ถูกส่งตัวไปจำคุกยังเรือนจำแล้ว นาย ก. อยู่ในคุก
 มาได้ 3 เดือน ก็แหกคุกไปได้ ทั้งนี้ ก็ต้องนำทนาย ก. มารับโทษให้ไต่ภายใน 20 ปี นับตั้งแต
 วันที่นาย ก. ได้หลบหนีออกจากคุกไป ไม่ใช่ นับจากวันที่ศาลมีคำพิพากษาดังที่สุด

ส่วนตามมาตรา 98 (2) , (3) , (4) ก็อธิบายเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป การนับอายุความล่วงเลยการลงโทษนั้น แยกเป็นสองกรณี คือ

1. ในกรณีที่ศาลได้อ่านคำพิพากษาดังที่สุดให้ลงโทษ แต่ยังไม่ได้นำตัวจำเลยมา
 ลงโทษเลย อายุความล่วงเลยการลงโทษนับตั้งแต่วันที่ศาลอ่านคำพิพากษา
2. ในกรณีที่ศาลได้อ่านคำพิพากษาดังที่สุดให้ลงโทษ และได้นำตัวจำเลยมา
 รับโทษแล้ว แต่ยังไม่ครบ โดยผู้ทงโทษหลบหนีไป ถ้าเกินกำหนดเวลาที่กล่าวไว้ตามมาตรา
 98 (1) - (4) ก็เป็นอันขาดอายุความล่วงเลยการลงโทษ

3. อายุความล่วงเลยการยึดทรัพย์สินไว้ค้ำประกันหรือค้ำประกัน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 99 บัญญัติว่า " การยึดทรัพย์สินไว้ค้ำประกัน
 หรือการกักขังแทนค่าปรับ ควรมีโดยระหว่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาดังที่สุด
 จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้ "

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งทำต่อเนื่องกับ
 การลงโทษจำคุก "

ตามมาตรา 99 นี้ เป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษปรับจำเลย และจำเลย
 ไม่มีเงินมาเสียค่าปรับ จำเลยก็จะถูกยึดทรัพย์สินอันนำมาใช้แทนค่าปรับ หรือถ้าจำเลยไม่มี -
 ทรัพย์สินอันใดเลย จำเลยก็จะถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งการยึดทรัพย์สินอันใช้แทนค่าปรับ

หรือการกักขังตัวจำเลยแทนค่าปรับนั้นจะท้องกระทำภายใน 5 ปี ถ้าเกินกำหนด 5 ปี นับตั้งแต่
วันที่ศาลไต่ค่าพิพากษาดังที่สุด ก็จะยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับไม่ได้

ส่วนตามวรรคสองของมาตรา 99 เป็นเรื่องการกักขังแทนค่าปรับที่กระทำต่อเนื่อง
กับโทษจำคุก ไม่ให้นำอายุความ 5 ปี ตามวรรคแรกมาใช้บังคับ กล่าวคือ ไม่มีอายุความในกรณี
กักขังแทนค่าปรับ ซึ่งกระทำต่อเนื่องกับโทษจำคุก เพราะผู้ต้องคำพิพากษาอาจถูกลงโทษจำคุกเกิน
กว่า 5 ปี มากกว่ากำหนดอายุความในวรรคแรก เช่น นาย ก. ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก
10 ปี และปรับสองหมื่นบาท เมื่อศาลบังคับโทษปรับจำเลย ๆ ไม่มีเงินมาเสียค่าปรับ ดังนั้น
จำเลยก็จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่การกักขังแทนค่าปรับ จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อจำเลยได้รับโทษ
จำคุกครบถ้วนแล้ว คือ เมื่อจำเลยถูกจำคุกมาครบ 10 ปีแล้ว จำเลยก็จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ
ต่อไป ทั้งนี้ตามมาตรา 99 วรรคสองไม่บัญญัติไว้ ก็จะมีผลทำให้ไม่สามารถนำตัวจำเลยไปกักขัง
แทนค่าปรับได้ เพราะเกินกำหนด 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลไต่ค่าพิพากษา มาตรา 99 วรรค 2
จึงบัญญัติยกเว้นว่า " ความในวรรคแรก มิให้นำมาใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่ง
กระทำต่อเนื่องกับโทษจำคุก "

4. อายุความลงเลยการไต่บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

อายุความเกี่ยวกับการไต่บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย มีอยู่ 2 ประการคือ

- (1) อายุความลงเลยการกักกัน
- (2) อายุความลงเลยการบังคับตามพันธัน

(1) อายุความลงเลยการกักกัน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 100 บัญญัติว่า " เมื่อไต่ค่าพิพากษาดังที่สุดให้
กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมีได้รับการกักกันก็ก ใ้รับการกักกัน แต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็
กำหนดว่านับแต่วันพ้นแล้วนับแต่วันเป็นโทษ โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้ว หรือโดยลงเลย
การลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ของกักกัน เป็นอันลงเลยการกักกัน
จะกักกันผู้นั้นไม่ได้ "

โต้เถียงกล่าวมาแล้วว่า การคำนวณระยะเวลาที่ร่วมกันให้ในวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถายังมีโทษจำคุก หรือกักขังที่ผู้ต้องกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ที่จำคุกหรือกักขังเสียก่อน และให้ในวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน (บทบัญญัติมาตรา 42)

จากบทบัญญัติมาตรา 42 นี้ การกักกันอาจจะกระทำจากการที่ผู้หนึ่งได้รับโทษจำคุกมาครบถ้วนแล้ว หรืออาจจะกักกันหลังจากผู้หนึ่งได้รับการกักขังมาแล้ว ในกรณีที่ผู้ถูกกักกันมีโทษจำคุกหรือกักขังแล้วแต่กรณี และให้ในวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน

ดังนั้น การนับอายุความกักกันจึงแบ่งได้ดังนี้

1. เมื่อใดมีคำพิพากษาลงโทษให้กักกันผู้ใด และผู้หนึ่งยังไม่ได้รับการกักกันจนพ้นกำหนดสามปี นับแต่วันพ้นโทษโดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้ว หรือโดยลงเลยการลงโทษ ก็จะถูกกักกันผู้หนึ่งไม่ได้ เช่น นาย ก. ถูกศาลลงโทษจำคุก 3 ปี และเมื่อพ้นโทษจำคุกแล้วให้ส่งตัวไปกักกันเป็นระยะเวลา 5 ปี นาย ก. ได้รับโทษจำคุกครบแล้ว แต่ยังไม่ได้ออกส่งไปกักกัน เพราะกรมราชทัณฑ์คิดว่านาย ก. ถูกศาลสั่งให้กักกันด้วย ทั้งนี้ ถ้าพ้นกำหนด 3 ปี นับจากวันพ้นโทษก็จะส่งตัวนาย ก. ไปกักกันไม่ได้ หรือถ้านาย ก. หนีหลบหนีไปในระหว่างรับโทษจำคุกอยู่จนเลยอายุความลงเลยการลงโทษแล้ว ก็มีระยะเวลา 3 ปี นับตั้งแต่วันลงเลยการลงโทษก็จะกักนาย ก. ไม่ได้

2. เมื่อใดมีคำพิพากษาลงโทษให้กักกันผู้ใด และผู้หนึ่งได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีจนพ้นกำหนดสามปี นับแต่วันที่ผู้หนึ่งหลบหนีจากถาวรกักกัน ก็จะถูกกักกันผู้หนึ่งไม่ได้ เช่น นาย ก. ได้รับโทษจำคุกครบแล้ว และถูกส่งตัวไปกักกัน แต่ในระหว่างเวลาที่ผู้ถูกกักกัน นาย ก. หนีหลบหนีออกจากสถานที่กักกันได้ ทั้งนี้ ถ้านาย ก. หนีไปจนเกินกำหนดสามปี นับตั้งแต่วันที่หลบหนี ก็จะนำตัวนาย ก. มากักกันอีกไม่ได้

(2) อายุความล่วงเลยการบังคับตามทัศน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1๐1 บัญญัติว่า " การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา 46 หรือการร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทัศนประพฤติกทัศนตามความในมาตรา 47 นั้น ถ้ามิได้บังคับ หรือร้องขอภายในกำหนดสองปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง หรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัศนประพฤติกทัศน จะบังคับหรือร้องขอมิได้ "

จากบทบัญญัติมาตรา 1๐1 อธิบายได้ดังนี้

1. การบังคับตามมาตรา 46 หมายความว่า บังคับให้ผู้ที่ก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ให้ทำทัศน หรือให้หาประกัน แต่ตามนั้นไม่ยอมทำทัศน หรือไม่ยอมหาประกันมาให้ ก็ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัศน แต่หากกักขังเกินกว่า 6 เดือน หรือจะบังคับห้ามมิให้เข้าไปในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้ แต่ทั้งนี้ศาลจะต้องดำเนินการบังคับ ภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง เช่น ศาลสั่งให้นาย ก. ทำทัศน แต่นาย ก. ไม่ยอมทำทัศน ดังนั้นศาลก็อาจสั่งกักขังนาย ก. ได้ แต่การที่ศาลจะสั่งให้กักขังนี้ จะต้องสั่งภายในเวลา 2 ปี นับตั้งแต่วันที่สั่งให้นาย ก. ทำทัศน หรืออาจสั่งห้ามนาย ก. เข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 วรรค 2 ก็ได้

2. การร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงิน เมื่อผู้ทำทัศนประพฤติกทัศน
ตามความในมาตรา 47 คือ ถ้าผู้ทำทัศนประพฤติกทัศน ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นใช้เงินตามทัศน ซึ่งต้องร้องขอให้ศาลสั่งภายใน 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ผู้ทำทัศนประพฤติกทัศน ถ้าเกินกำหนด 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ผู้ทำทัศนประพฤติกทัศน ก็จะร้องขอไม่ได้ เช่น นาย ก. ถูกศาลสั่งให้ทำทัศน ต่อมา นาย ก. ประพฤติกทัศน พนักงานอัยการก็จะร้องขอต่อศาลให้ศาลบังคับให้นาย ก. ใช้เงินตามทัศน ซึ่งจะต้องร้องขอภายใน 2 ปี นับตั้งแต่วันที่นาย ก. ประพฤติกทัศน